

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה
מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו
ערום עליהן(שמעריים שיתקיים
תורתו) שנאמר (משלי ח) אני
חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא כה

לעילוי נשמת
דינה ליבה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

גמרא

ור"ט לית ליה דיו?! והא דיו דאורייתא הוא :

מרים נצטרעה על שדיברה לשון הרע אודות משה, ומשה צעק לפני ה' שירפא אותה,
ועל זה ענה לו הקב"ה כדלהלן :

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַבְיֵר יָרֵק יָרֵק בְּפָנֶיךָ הָרָאָה פָּנִים זֹעֲפוֹת הֲלֹא תִּכְלֹם שִׁבְעַת יָמִים ק"ו לשכינה **תסגר שבעת ימים מחוץ למחנה ואחר תאסף:**

ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים והעם לא נסע עד־האסף מרים:

להלן ברייתא בתורת כהנים לגבי י"ג מידות שהתורה נדרשת בהם:

דתניא מדין ק"ו כיצד ?

ויאמר ה' אל משה ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים ק"ו לשכינה
ארבעה עשר יום, אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון.

(תירוץ) כי לית ליה דיו, היכא דמפריך ק"ו כולו כמו במשנה, שאם תפרוך לא תלמד

שום דין, שהרי מה שקרן משלם חצי נזק ברה"כ כבר יודעים, **היכא דלא מפריך ק"ו אית ליה דיו** .

וממשיך ומבאר:

התם שבעה דשכינה לא כתיבי, אתא ק"ו אייתי ארבסר, אתא דיו אפיק שבעה ואוקי שבעה.

אבל הכא ק"ו, חצי נזק כתיב, ואתא ק"ו ואייתי חצי נזק אחרינא, ונעשה נזק שלם.

אי דרשת דיו: אפריך ליה ק"ו !

ורבנן שבעה דשכינה כתיבי תסגר שבעת ימים.

ור"ט ההוא תסגר דדרשינן דיו הוא, מכאן אנו לומדים שאומרים 'דיו', שאל"כ היינו אומרים

י"ד ימים של הסגר .

ורבנן ?

כתיב קרא אחרינא ותסגר מרים.

ור"ט ההוא דאפי' בעלמא דרשינן דיו, ולא תאמר הכא משום כבודו של משה,

אבל בעלמא לא, קמ"ל.

תנא שלא דורש 'דיו' ואע"ג דלא מפריך ק"ו

א"ל רב פפא לאב"י והא האי תנא דלא דריש דיו, ואע"ג דלא מפריך ק"ו.

הברייתא למטה דנה מהיכן לומדים זב שראה קרי שמטמא במגע ובמשא, כמו לגבי

טיפה של זיבה.

דתניא קרי בזב מניין ?

ודין הוא: מה טהור ור"ן בטהור באדם טהור **טמא** ובמשא.

בטמא קרי' טמא ומטמא במגע (בגדים ואדם) **בטהור** באדם טהור , **אינו דין שיהא טמא**

בטמא בזב ?

עתה רב פפא מוכיח שלמרות שהתנא היה יכול לדרוש את הק"ו לגבי מגע, ולומר 'דיו'

לגבי משא, ולמרות זאת הוא לומד את שניהם. לבסוף אב"י דוחה הוכחתו:

וקא מייתי לה בין למגע בין למשא.

ואמאי? נימא אהני ק"ו : למגע, אהני דיו: לאפוקי משא .

וכי תימא למגע לא אצטריך ק"ו, דלא גרע מגברא טהור ולכן אם לא ידרוש את הק"ו

הרי זה מפריך אותו לגמרי .

איצטריך סד"א מקרה לילה כתיב: **מי שקריו גורם לו** דהיינו הטהור, **יצא זה זב**

שאינן קריו גורם לו, אלא דבר אחר זיבה **גרם לו, קמ"ל .**

מידי ולא ד"א כתיב!? מקרה לילה כתוב, בין בטמא ובין בטהור משמע .

אלמא אין הוכחה, שכאן מדובר שאם יפרוך הק"ו לא ידרשו שום חידוש דין.

עתה הגמרא מנסה לחפש מי התנא של הברייתא הזאת, שטמא קרי אפילו במשא:

ומאן תנא דשמעת ליה דאמר שכבת זרע של זב מטמא במשא ?

לא ר"א ולא רבי יהושע – דתנן שכבת זרע של זב :

א. רבי אליעזר: מטמא במגע ואין מטמא במשא.

ע' תוספות ד"ה ומה פכין קטנים שטהורין בזב. שאין יכול ליגע בהם בתוכם מפני שפיהם צר ובהיט נמי לא מטמא כדפירש בקוב"ה מה שבא לכלל מגע בא לכלל היסט ושאינן בא לכלל מגע כו' ואע"פ שראוי לנגיעת שער הזב לא מטמא משום דבעינן ראוי לנגיעת בשר דטומאת שער נפקא לן במשך הזב וא"ת דבפרק קמא דנדה (דף ה:) אמרין דכלי חרס המוקף צמיד פתיל הניצול באהל המת אין ניצול במעת לעת שבנדה ובהנזקין (גיטין דף סא:) נמי פריך בסופו וניחוש שמא תסיטם אשתו נדה אלמא משמע דמטמא בהיט אע"ג דאין בא לכלל מגע ואור"ת דצמיד פתיל בא לכלל מגע חשבינן ליה, מפני שעומד להפתח, ואע"ג דגבי קולית נבילה (עצם שיש בו מוח שאינו מטמא) אמר בהעור והרוטב (חולין דף קנ:) דמחוסר נקיבה כמחוסר מעשה

ב. ורבי יהושע: אף מטמא במשא לפי שאי אפשר בלא צחצוחי זיבה .

הגמרא מדייקת שאפילו רבי יהושע לא מטמא במשא אלא משום הזיבה שמעורבת בו:

עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם אלא שאי אפשר בלא צחצוחי זיבה, הא לאו הכי, לא.

[עד כאן דף כה עמוד א]

הגמרא ממשיכה לחפש מיהו התנא שמטמא במשא:

אלא האי תנא הוא: למדנו בתחילת המסכת, שיש שלושה אבות הטומאה ואלו הם: השרץ,

שכבת זרע וטמא מת, שאינן מטמאים אלא במגע. להלן הדברים שמטמאים אפילו במשא.

דתנן למעלה מהן: (1) זובו של זב, (2) ורוקו, (3) ושכבת זרעו, (4) ומימי רגליו,

(5) ודם הנדה: מטמאין בין במגע בין במשא.

(קושיה) ודלמא ה"נ, לפי שא"א בלא צחצוחי זיבה ?

(דחיה) א"כ לתנייה גבי זובו (2) במקום לכתוב רוקו ביניהם, **אלא משום דאתי מרוקו,**

דהיינו מהק"ו לדליל.

מפץ מטמא במת / בשרץ

מבואר בתורה בפרשת כלי מדין את החומרים המקבלים טומאת מת ואלו הם: בגד, עור, מעשה

עזים וכלי עץ, אך מפץ לא מופיע שם .

להלן הגמרא דנה מהיכן לומדים שגם מפץ מקבל טומאת מת. בהתחלה הגמרא מנסה ללמוד

זאת בק"ו מזב, ודוחה זאת שלא יכולים ללמוד לגבי טומאת שבעה משום שיפרוך הק"ו את

הדיו', ואחר כך מסבירה ששרץ נלמד מק"ו מזב, ומת לומד משרץ בגז"ש. בנוסף יבואר

שהגז"ש של שרץ ומת מופנה משני הצדדים שלא תפרוך את הק"ו .

א"ל רב אחא מדפתי לרבינא והא האי תנא לא דריש דיו ואע"ג דלא מפריך ק"ו:

דתניא מפץ, דהיינו כמין שטיח העשוי מקנים, **במת מניין** שמטמא באהל המת ?

ודין הוא: ע'ומה פכין של חרס **קטנים שטהורים בזב,** שכלי חרס מטמא מאוירו בלבד,

ומתוך שפיו צר אינו יכול להכניס את אצבעו בתוכו וגם למדרס אינו ראוי, וגם בהסיטו אינו

מטמא, שהפסוק קרא הסיט בלשון נגיעה (ראוי לנגיעה), **מטמא במת .**

מפץ שמטמא בזב, שראוי למדרס, **אינו דין שיטמא במת !?**

רב אחא מדפתי מוכיח שהתנא מפריך ב'דיו', למרות שלא מפריך את הק"ו לגמרי,

כדלהלן:

וקמיייתי לה בין לטומאת ערב בין לטומאת שבעה, למרות שזב מטמא טומאת ערב

בלבד.

ואמאי? אימא: אהני ק"ו לטומאת ערב, ואהני דיו לאפוקי טומאת שבעה .

ק"ו שרץ מזב – מפץ

א"ל רבינא כבר רמא ניהליה ר"נ בר זכריה לאב"י, וא"ל אב"י **תנא ממפץ** במת

בשרץ מייתי לה מפץ במת – ר"ל השרץ נלמד בק"ו מזב, ואחר כך מלמד בגז"ש למת.

כדלהלן :

וה"ק מפץ בשרץ מניין ?

ודין הוא: ומה פכין קטנים שטהורים בזב, טמאין בשרץ שטמא כעדשה, ובשיעור

הזה אפשר להכניסו בתוך הפכין .

מפץ שטמא בזב, אינו דין שיהא טמא בשרץ ?

דמי ואע"ג שחשב עליה לנוקבה אין מטמא במשא דהתם סתמא אין עומדת לנקיבה אלא ע"י מחשבתו אבל צמיד פתיל סתמו עומד להפתח וא"ת מה לפכין קטנים שכן מטמא מאוירן שיכול לתלות שער של מת בפיהן ובסמוך נמי דיינינן ק"ו מפכין קטנים דמטמא בשרץ ואם כן כעדשה נמי יכול ליכנס בפיו וי"ל כלי עץ יוכיחו [שאינו מטמא מאוירו ועם כל זאת מטמא במת] מה לשאר כלים שכן נעשין אב הטומאה תאמר במפץ כו' פכין קטנים יוכיחו [והיינו לומדים מהצד השווה שבהם] וא"ת מפכין גדולים מצי גמר דלא מטמא מדרס כדנפקא לן בפרק ר' עקיבא (שבת פד: ושם) דכלי חרס אין מטמא מדרס ומטמא טמא מת ושמא ניחא ליה למינקט פכין קטנים שטהורין מכל טומאת זב:

סיכום הדף היומי שקלא וטריא בבא קמא כה

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה
מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו
ערום עליהן (שמערים שיתקיים
תורתו) שנאמר (משלי ח) אני
חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

גז"ש מת משרץ

אלא מפץ במת מניין ?

נאמר בגד ועור בשרץ ונאמר בגד ועור במת:

מה בגד ועור האמור בשרץ, מפץ טמא בו, אף בגד ועור האמור במת, מפץ טמא בו.

מופנה !

דאי לא מופנה, איכא למפרך: מה לשרץ שכן מטמא בכעדשה, תאמר במת שאין

מטמא בכעדשה אלא בכזית ?

(תירוץ) לאיי אפנויי מופנה.

להלן הפסוקים שהגמרא דורשת אותם לגבי ההקש של טומאת מת ושרץ לשכבת זרע:

שרץ

אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַהֲלָן וְהוּא צְרוּעַ אֹזֶב בְּקַדְשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנֵּלַע
בְּכָל-טֹמֵא-נֶפֶשׁ אֹזֶב אִישׁ אֲשֶׁר-תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שְׁכַבְת־זֶרַע:

אֹזֶב אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל-שֶׁרֶץ אֲשֶׁר יִטְמָא-לּוֹ אֹזֶב בְּאֶדָם אֲשֶׁר יִטְמָא-לּוֹ לְכָל טֹמְאוֹ:
טמא מת

אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַהֲלָן וְהוּא צְרוּעַ אֹזֶב בְּקַדְשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנֵּלַע
בְּכָל-טֹמֵא-נֶפֶשׁ אֹזֶב אִישׁ אֲשֶׁר-תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שְׁכַבְת־זֶרַע:

מכדי שרץ אתקש לשכבת זרע –

דכתיב או איש אשר תצא וגו' וסמיך ליה או איש אשר יגע בכל שרץ: וכתיב ביה
בשכבת זרע וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שכבת זרע .

בגד ועור דכתב רחמנא בשרץ, למה לי? ש"מ לאפנויי.

הניחא למ"ד מופנה מצד אחד למידין, ואין משיבין, שפיר.

(קושיה) אלא למ"ד למידין ומשיבין מאי איכא למימר ?!

דמת נמי אפנויי מופנה מכדי מת אתקש לשכבת זרע דכתיב והנוגע בכל טמא
נפש או איש אשר תצא ממנו וגו' וכתיב ביה בשכבת זרע וכל בגד וכל עור אשר
יהיה עליו שכבת זרע.

בגד ועור דכתב רחמנא במת למה לי ?

ש"מ לאפנויי. והוי מופנה משני צדדין.

הניחא למ"ד דון מינה ואוקי באתרא –ר"ל שיכולים ללמוד טומאת מת במפץ בגז"ש
משרץ, מה שרץ מטמא במפץ ה"ה לגבי מת. אוקי באתרא והיינו כמו שבכל טומאת מת טמא
שבעת ימים ה"ה לגבי מפץ.

אלא למ"ד דון מינה ומינה מאי איכא למימר? ר"ל שלומדים את המפץ משרץ כפי הדין
שם, והיינו ששם טמא טומאת ערב ה"ה כאן.

(תירוץ) אמר רבא אמר קרא וכבסתם בגדיכם ביום השביעי כל טמאות שאתם
מטמאין במת לא יהו פחותין משבעה כלומר יש גזירת הכתוב שכל טומאת מת טמאים

שבעת ימים.

שן ורגל פטורים מרשות הרבים – מקור הדין

ותהא שן ורגל חייב ברשות הרבים מקל וחומר:

ומה קרן שברשות הניזק, אינו משלם אלא חצי נזק, ברשות הרבים חייבת, שן
ורגל שברשות הניזק משלם נזק שלם, אינו דין שברה"ר חייב ?!

אמר קרא ובער בשדה אחר ולא ברה"ר.

[עד כאן דף כה עמוד ב]